

در ۱۵۰ کیلومتری مرز پاکستان بدون هیچ دلیل و توجیهی متوقف شد.

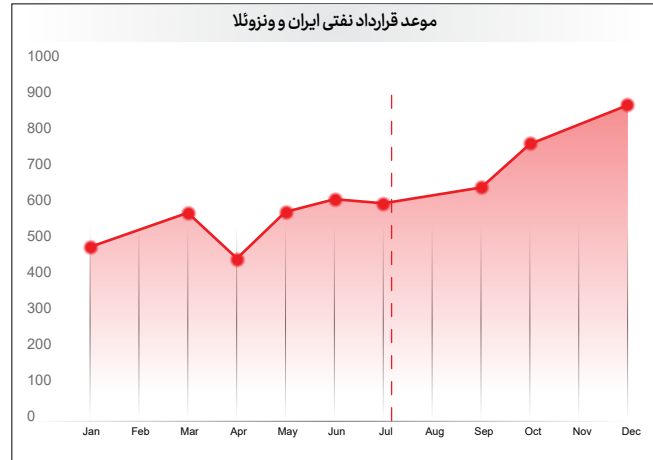
بررسی‌ها نشان می‌دهد که توجیه ترکمنستان استفاده از شبکه سراسری و پیچیده ایران برای صادرات گاز است و این خط لوله در زمان تیرگی روابط دو کشور تعریف شده و سرعت گرفته است. در نتیجه احیای روابط با ترکمن‌ها می‌تواند پروژه خط لوله تاپی را نیز کنار بزند و جایگاه ایران را به عنوان بازیگر کلیدی در تعاملات کشورهای منطقه با ترکمنستان چهارمین دارنده گاز دنیا حفظ کند.

انعقاد قرارداد سوآپ گازی، گام اول ایران در توسعه روابط با ترکمنستان بوده است و در گام‌های بعدی خبرهایی مبنی بر قراردادهای جدید گازی و تهاتر کالاهای ایرانی با این کشور منتشر شده است. جواد اوجی وزیر نفت در این باره می‌گوید: در قراردادهایی که در آینده امضا می‌شود، برای احیای قرارداد گازی و نیز بحث افزایش سوآپ با کشورهای همسایه تمرکز می‌کنیم، همچنین در حوزه‌های انرژی، تهاتر فرآورده‌های نفتی و تبادل خدمات فنی - مهندسی مذاکرات خوبی انجام شد. وی اظهار داشت: بیشتر تمرکز در اسناد پیش رو، افزایش سهم تجارت انرژی در بعد گاز، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی است. تفاهم‌های خوبی را با ترکمنستان برای صدور خدمات مهندسی و فرآورده‌های نفتی و نفت خام در حال انجام است که بزودی به مرحله امضای قرارداد می‌رسد.

قرارداد سوآپ میعانات گازی با ونزوئلا خرید ۴ محموله میعانات گازی ایران توسط ونزوئلا

یکی از اولویت‌های سیاست خارجی دولت سیزدهم، توسعه روابط با کشورهای تحریمی ذیل ایده باشگاه تحریمی‌هاست. ذیل این رویکرد در مهرماه سال جاری قرارداد سوآپ گازی ایران و ونزوئلا امضا شده است. برای نخستین بار خبرگزاری رویترز به نقل از ۵ منبع آگاه در ۴ مهرماه سال جاری از انعقاد یک قرارداد بزرگ نفتی میان ایران و ونزوئلا با وجود تحریم‌های آمریکا خبر داد. براساس این گزارش، این قرارداد، یک قرارداد سوآپ میان نفت سنگین ونزوئلا و میعانات گازی ایران است که کاراکاس می‌تواند از آن برای بهبود کیفیت نفت خام همانند قیرش استفاده کند. هرچند این قرارداد به دلیل ملاحظات تحریمی در سکوت خبری در حال اجراست اما تاکنون در ۴ برهه زمانی رسانه‌های خارجی اخباری را مبنی بر صادرات میعانات گازی ایران به ونزوئلا منتشر کرده‌اند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که توجیه ترکمنستان استفاده از شبکه سراسری و پیچیده ایران برای صادرات گاز است و این خط لوله در زمان تیرگی روابط دو کشور تعریف شده و سرعت گرفته است. در نتیجه احیای روابط با ترکمن‌ها می‌تواند پروژه خط لوله تاپی را نیز کنار بزند و جایگاه ایران را به عنوان بازیگر کلیدی در تعاملات کشورهای منطقه با ترکمنستان چهارمین دارنده گاز دنیا حفظ کند

تصویر ۶- واردات نفت خام از ایران و ونزوئلا توسط چین

لاجورد پیدا کرده، چیزی که تا همین دو ماه قبل خیلی بعید به نظر می‌رسید.

احیای بازار گاز شرقی ایران و کنار زدن خط لوله تاپی

احیای روابط اقتصادی با ترکمنستان ذیل قرارداد سوآپ گازی، موجودیت طرح احداث خط لوله تاپی را نیز به چالش می‌کشد. تصویر ۴ خط لوله تاپی (TAPI) را نشان می‌دهد که طبق این طرح قرار است گاز ترکمنستان از مسیر افغانستان، پاکستان و هند گذر کند. احداث این خط لوله با حمایت امریکایی‌ها و برای حذف ایران از بازار گاز شرقی طرح‌ریزی شده است.

خط لوله تاپی رقیب خط لوله صلح برای صادرات گاز ایران به پاکستان و هند است. خط لوله صلح در دولت دهم در آستانه تکمیل و صادرات گاز ایران به پاکستان بود اما با روی کار آمدن بیژن زنگنه این پروژه

وصل می‌شود. انتهای خط لوله تاناب نیز از مسیر خط لوله ترانس آدریاتیک (TAP) به اروپا شامل یونان، آلبانی و ایتالیا متصل خواهد شد.

در نتیجه احیای روابط ایران با ترکمنستان و سوآپ گاز این کشور از طریق ایران به آذربایجان به معنای از دور خارج کردن طرح ترانس کاسپین و تداوم وابستگی جغرافیایی ترکمنستان به ایران برای صادرات گاز خود خواهد بود.

البته منطق قرارداد سوآپ گازی ایران ذیل مقابله با کریدور ترانزیتی لاچورد نیز تعریف می‌شود (تصویر ۳). مجید شاکری اقتصاددان درباره مزایای استراتژیک این قرارداد سوآپ گازی می‌گوید: انصافاً منطق قرارداد سوآپ گاز از ترکمنستان به آذربایجان خیلی دقیق تنظیم شده است. موضوع صرفاً تأمین یا عدم تأمین گاز پنج استان شمالی ایران نیست بلکه ایران دریچه‌ای ایجابی برای همکاری با محور

تصویر ۷- کریدور شمال-جنوب (قرمز رنگ)